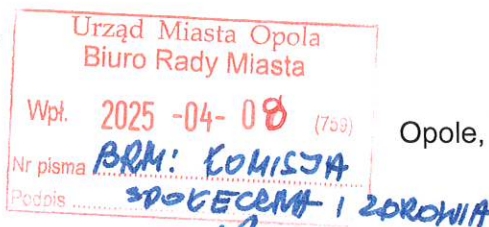

PS.8031.2.2025
PS.ZD-000118/25

Opole, dnia 31 marca 2025 r.

**Pani
Elżbieta Bień****Przewodnicząca
Komisji Społecznej i Zdrowia
Rady Miasta Opola***Wznowienie Pani Przewodniczącej*

W związku z zaplanowanym na dzień 16 kwietnia 2025 r. posiedzeniem Komisji Społecznej i Zdrowia Rady Miasta Opola w załączeniu przedkładam materiał pn. *Sprawozdanie z realizacji w 2024 roku programów profilaktycznych*, który będzie omawiany na ww. posiedzeniu.

z up. Prezydenta Miasta
Łukasz Sowada
Z-ca Prezydenta Miasta

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W 2024 ROKU PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH

Polityka zdrowotna jest integralną częścią całościowej polityki społecznej państwa, gdyż między jakością życia a stanem zdrowia społeczeństwa istnieje ścisły związek. Jest to dziedzina, która ma na celu kreowanie działań służących poprawie stanu zdrowia, zaspokojeniu potrzeb zdrowotnych i udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Naczelną zasadą polityki zdrowotnej jest zapobieganie powstawaniu chorób, dążenie do ich wczesnego rozpoznawania, co umożliwia leczenie, zapobieganie i hamowanie postępu choroby oraz promocja zdrowia, która ma zapewnić dobry stan fizyczny i psychiczny człowieka, wydłużyć przeciętny okres jego życia oraz poprawić jego jakość.

Definicja zdrowia według Światowej Organizacji Zdrowia to możliwość prowadzenia produktywnego, sensownego i twórczego życia zarówno w sferze społecznej, jak i ekonomicznej, samodzielność i sprawność życia trwającego jak najdłużej bez choroby i dolegliwości.

Zdrowie jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie wyłącznie brakiem choroby. Tak rozumiana definicja podkreśla więc następujące aspekty zdrowia: po pierwsze – zdrowie jest stanem pozytywnym człowieka, po drugie – ma ono charakter wielowymiarowy (wieloaspektowy). Dlatego też, we wszystkich okresach życia dbanie o zdrowie to:

- ochrona i utrzymywanie zdrowia – zapobieganie chorobom,
- doskonalenie zdrowia – umacnianie oraz zwiększanie jego potencjału,
- przywracanie zdrowia – w przypadku choroby leczenie i rehabilitacja.

Zdrowie człowieka zależy od wielu różnorodnych, wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się cztery główne grupy:

- styl życia – 50 %,
- środowisko fizyczne i społeczne życia, pracy i nauki – 20 %,
- czynniki genetyczne – 20 %,
- ochrona zdrowia – 10 %.

Niezależnie od tego, jak kształtuje się udział poszczególnych czynników w uwarunkowaniu zdrowia, niezwykle wysoka jest pozycja stylu życia (zachowań zdrowotnych), który w największym stopniu determinuje zdrowie. Należy jednak podkreślić, że nawet najbardziej świadome osoby nie są w stanie same w pełni ochronić, utrzymać i doskonalić swojego zdrowia. Konieczne są działania wspomagające, stanowiące wyzwanie dla decydentów, zarządzających na różnych poziomach i w różnych organizacjach, do budowania odpowiedniej polityki zdrowotnej dla ułatwienia dokonywania wyborów sprzyjających zdrowiu.

Szczególna rola samorządu w tym zakresie polega na prowadzeniu lokalnej polityki zdrowotnej mającej na celu zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej poprzez realizację m.in. programów polityki zdrowotnej.

Programy polityki zdrowotnej to zaplanowane i zamierzone działania z zakresu opieki zdrowotnej, które są oceniane jako skuteczne, bezpieczne i uzasadnione. Umożliwiają osiągnięcie w określonym terminie założonych celów polegających na wykrywaniu i zrealizowaniu określonych potrzeb zdrowotnych oraz poprawie stanu zdrowia osób, do których są skierowane.

Jednostka samorządu terytorialnego o liczbie mieszkańców przekraczającej 5.000, zgodnie z zapisami art. 48d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146 z późn. zm.),

może ubiegać się o uzyskanie z Narodowego Funduszu Zdrowia dofinansowania do realizowanych przez siebie programów polityki zdrowotnej wyłącznie w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych określonych w wykazach świadczeń gwarantowanych w kwocie nieprzekraczającej 40% środków wydatkowanych na realizację danego programu. Miasto Opole z możliwości tej skutecznie korzysta.

Ogółem na realizację programów polityki zdrowotnej w mieście Opolu w 2024 roku wydatkowano z budżetu miasta Opola środki w wysokości 510.800,00 zł (w tym środki w wysokości 139.980,00 zł pozyskane na ten cel z Narodowego Funduszu Zdrowia). Łącznie w programach polityki zdrowotnej uczestniczyło 3.092 mieszkańców miasta Opola.

W mieście Opolu w 2024 roku realizowano następujące programy polityki zdrowotnej:

1. Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy

Diagnostyka osteoporozy polega na pomiarze gęstości mineralnej kości (BMD). Gęstość mineralna kości świadczy o wytrzymałości, poziomie zmineralizowania i zawartości struktury tkanki kostnej. Pomiaru dokonuje się metodą densytometrii, która wykorzystuje zjawisko absorpcjometrii promieniowania rentgenowskiego o podwójnej energii (DXA). Jest to najczęściej wykorzystywana metoda w zakresie diagnostyki osteoporozy, ponieważ charakteryzuje się dużą czułością oraz powtarzalnością wyników. Opiera się na różnicy absorpcji promieniowania rentgenowskiego tkanki kostnej i tkanek miękkich organizmu. Gęstość mineralną kości bada się zwykle dla tych części układu kostnego, które najczęściej ulegają osłabieniu (bliższa kość udowa, kręgosłup, dystalny odcinek kości przedramienia). Wynik badania podawany jest w g/cm^3 .

Miasto Opole od 2011 r. realizuje i finansuje Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy. W ramach programu wykonywane jest badanie densytometryczne szyjki kości udowej wraz z oszacowaniem 10-letniego ryzyka złamania kości metodą FRAX.

W 2024 r. do programu kwalifikowała się cała populacja kobiet w wieku ≥ 65 lat, kobiety w wieku 40-64 lata z co najmniej jednym dodatkowym czynnikiem ryzyka złamania osteoporotycznego oraz, po objęciu działaniami całej populacji kobiet, mężczyźni w wieku ≥ 75 lat – mieszkańcy miasta Opola.

W ramach realizacji programu szacowano 10-letnie ryzyko złamania kości metodą FRAX. Pacjent wypełniał ankietę mającą na celu rozpoznanie czynników ryzyka wystąpienia u niego osteoporozy. Dane zawarte w ankiecie oraz wskaźnik T-score BMD szyjki kości udowej służyły do obliczenia 10-letniego ryzyka złamania kości. W przypadku wysokiego ryzyka złamań wykonywane było badanie densytometryczne. Po wykonaniu badania uczestnik programu odbywał wizytę lekarską – niezależnie od wyniku badania. W trakcie tej wizyty, lekarz omawiał z nim wynik badania. W przypadku braku osteoporozy pacjent informowany był o wyniku ujemnym (tj. braku stwierdzonej osteoporozy). Przekazywane były mu zalecenia odnośnie czynników ryzyka osteoporozy oraz informowany był o tym, że jeśli nie pojawią się dodatkowe czynniki ryzyka, to kolejne badanie powinno zostać przeprowadzone nie wcześniej niż za 24 miesiące. W przypadku wykrycia osteoporozy uczestnik kierowany był do leczenia w ramach świadczeń gwarantowanych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Ponadto, w ramach programu, przeprowadzano działania edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości zdrowotnej osób uczestniczących w programie na temat osteoporozy i jej skutków, jak również kształtowania u nich właściwych postaw prozdrowotnych oraz rozwijania prawidłowych nawyków żywieniowych eliminujących ryzyko

zachorowania na osteoporozę. Każda osoba biorąca udział w programie otrzymała również stosowne ulotki informacyjno-edukacyjne dotyczące osteoporozy i jej zapobiegania.

Na realizację Programu w 2024 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **320.800,00 zł** (w tym kwota w wysokości 139.980,00 zł pozyskana z Narodowego Funduszu Zdrowia).

Program był realizowany przez Centrum Zdrowia w Opolu Sp. z o.o. przy ul. Budowlanych 4.

Realizację Programu profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy na przestrzeni lat 2011-2024 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba osób objętych programem	Liczba osób, u których rozpoznano osteoporozę	Liczba osób, u których wykryto osteopenię	Liczba osób z wynikiem prawidłowym	Liczba osób skierowanych do dalszej diagnostyki i leczenia osteoporozy w poradni specjalistycznej	Liczba osób do leczenia profilaktycznego	Wydatkowane środki (zł)
2011	3.333	210	1.206	1.917	210	1.206	199.980,00
2012	3.203	77	991	2.135	149	934	256.240,00
2013	2.700	71	862	1.767	109	830	216.000,00
2014	2.535	37	810	1.688	39	808	202.800,00
2015	3.187	93	1.090	2.004	285	924	254.960,00
2016	3.187	50	1.135	2.002	119	1.074	254.960,00
2017	1.958	43	708	1.188	62	708	148.520,00
2018	2.074	55	708	1.305	61	708	160.420,00
2019	2.377	61	853	1.460	64	853	185.910,00
2020	1.567	43	600	924	44	600	124.100,00
2021	1.785	54	725	1.006	55	726	142.440,00
2022	2.183	80	875	1.228	80	875	251.040,00
2023	2.535	139	1.118	1.278	139	1.118	300.000,00
2024	2.479	97	1.099	1.283	97	1.099	320.800,00
Razem	35.103	1.110	12.780	21.185	1.513	12.463	3.018.170,00

W ramach Programu w 2024 r. przebadano 2.479 osób. Łącznie nieprawidłowości wykryto u 1.196 osób, co stanowi 48,24 % wszystkich przebadanych osób.

2. Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku u dzieci zamieszkujących miasto Opole

Zmysły słuchu i wzroku są istotnymi narzędziami komunikacji człowieka z otaczającym go światem zewnętrznym. Poprzez zmysł wzroku i słuchu człowiek poznaje kształty, barwy, fale dźwiękowe oraz wyraża stany emocjonalne takie jak: krzyk, płacz czy śmiech. Uszkodzenie zmysłów słuchu i wzroku powoduje zaburzenia rozwoju procesu komunikatywnego. Oko oraz ucho to kluczowe przekazniki informacji, które są odbierane ze środowiska, przekazywane do mózgu a następnie przetwarzane. Defekt tych organów może doprowadzić do błędów w interpretowaniu danych przez mózg dziecka. Rzutuje to również na skłonność do upośledzenia mowy dziecka, a także do wystąpienia wad mieszanych, które odbijają się na dalszym rozwoju intelektualnym.

Kluczowe jest wczesne wykrycie wad wzroku i słuchu, a także ich odpowiednia korekcja, ma to decydujący wpływ na edukację dziecka oraz jego późniejsze życie zawodowe. Rozwój intelektualny, adaptacja do nowego środowiska szkolnego, sukcesy szkolne, a potem zawodowe, pozostają w bezpośrednim związku z możliwością

komunikowania się za pomocą zmysłu wzroku i słuchu. Zaburzony wzrok i słuch u dzieci jest przyczyną poważnych trudności w nauce.

W 2024 r. miasto Opole rozpoczęło finansowanie Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku u uczniów klas pierwszych szkół podstawowych – mieszkańców miasta Opola (z wyłączeniem dzieci objętych stałą opieką zdrowotną z powodu wcześniej zdiagnozowanych zaburzeń wzroku i/lub słuchu, np. wady wzroku korygowanej okularami, protezowania aparatem słuchowym). Celem głównym programu było zmniejszenie liczebności rozpoczynających naukę w szkole dzieci z niezdiagnozowanymi wadami wzroku i/lub słuchu.

W ramach diagnostyki wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku były wykonywane badania przesiewowe w zakresie:

- narządu wzroku: testy przesiewowe wykrywające zaburzenia ostrości wzroku, zezą, zaburzenia widzenia stereoskopowego,
- narządu słuchu: pomiary audiometryczne polegające na wykonaniu audiometrii tonalnej.

Ponadto, w ramach programu, przeprowadzano działania edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości zdrowotnej rodziców/opiekunów dzieci na temat prawdopodobieństwa wystąpienia ubytku słuchu, a także wad wzroku, symptomów alarmowych wskazujących na możliwy problem ze wzrokiem lub słuchem oraz miejsc i sposobów realizacji dalszych badań w ramach świadczeń gwarantowanych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, jeżeli zaistnieje taka potrzeba. Każda osoba biorąca udział w programie otrzymała również stosowne ulotki informacyjno-edukacyjne. W przypadku dzieci były to ulotki/broszury dotyczące profilaktyki wad wzroku i słuchu dostosowane do ich możliwości percepcji, natomiast dorośli otrzymali informacje na temat podstawowych objawów wad wzroku i słuchu, a także proste testy diagnostyczne, które można samodzielnie wykonać w warunkach domowych.

Na realizację Programu w 2024 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **190.000,00 zł**.

Program był realizowany przez Centrum Zdrowia w Opolu Sp. z o.o. przy ul. Kościuszki 2 oraz ul. Waryńskiego 30.

Realizację Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku u dzieci zamieszkujących miasto Opole w 2024 roku obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba wykonanych badań przesiewowych ogółem	Liczba wykonanych badań narządu słuchu	Liczba wykonanych badań narządu wzroku	Liczba osób skierowanych na dalszą diagnostykę ogółem	Liczba osób skierowanych na diagnostykę laryngologiczną	Liczba osób skierowanych na diagnostykę okulistyczną	Wydatkowane środki (zł)
2024	613	281	332	33	18	15	190 000,00
Razem	613	281	332	33	18	15	190 000,00

W ramach Programu w 2024 r. przebadano 613 osób. Łącznie nieprawidłowości wykryto u 33 osób, co stanowi 5,38 % wszystkich przebadanych osób.

Podsumowanie:

Dane dotyczące zachorowalności i umieralności mieszkańców miasta Opola potwierdzają zasadność realizacji programów polityki zdrowotnej. Systematyczne wykonywanie badań przesiewowych stwarza bowiem możliwość diagnozy chorób we

wczesnych stadiach rozwoju, co znacznie wpływa na prawdopodobieństwo szybkiego i całkowitego wyleczenia, a w rzeczywistości zmniejsza koszty związane z ewentualnym leczeniem i rehabilitacją pacjenta.

Na podstawie przedstawionych danych zauważa się duże zainteresowanie mieszkańców miasta Opola możliwością skorzystania z bezpłatnych badań specjalistycznych w ramach realizacji poszczególnych programów polityki zdrowotnej.

Istotnym uzupełnieniem działań profilaktycznych jest edukacja zdrowotna skierowana do wszystkich mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Systematyczne rozszerzanie zakresu realizowanych działań skierowanych do tej grupy wiekowej stanowi gwarancję wczesnego ukształtowania właściwych nawyków związanych z dbałością o własne zdrowie w późniejszym etapie życia.

z up. Prezydenta Miasta

Łukasz Szwed
Z-ca Prezydenta Miasta